

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum V. Pervenit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

potuit. Confirmatur ex eo, quod & ipsis parochianis grave accidat, & quodammodo injuria inferatur, si ipsi decimas solvant, quæ suapte institutione debentur Ecclesiæ parochialis ministris, ij verò egere debeant, seu sustentationem sufficientem non habeant. Quare ipsi parochiani querelam deponere, & Ecclesiastici Prælati officium implorare possunt; tunc verò videndum, ad quemnam decimæ deveniant; neque enim ad alium quemcunque, translatio quacunque, etiam pontificia auctoritate, fieri poterit justè, nisi cum onere, suapte naturâ decimis annexo, ut Ecclesiæ ministri necessaria habeant, quam rem bene explicat *Suarez lib. 1. de decimis c. 15. n. 9.* ubi rectè ostendit, populum in hoc casu non posse cogi, ut parochi, & ministris sustentationem præbeant, quando ipsè decimas dare solet, quæ aliò derivantur.

Porro quod supra de præscriptione dixi, eam non extendi ad similia futura, id limitatur, nisi adsit consuetudo præscripta ratione quadam universali, tunc ea extenditur ad species contentas sub universali, secundum theoriam *Innocentij in c. dilecto n. 10. de officio Archidiaconi Baldi cit. q. 2. n. 20.* Explico: si monasterium v. g. consuetudinem ostendat immemorabilem, quod si intra parochiam in aliquo fundo de novo vites plantatæ sint, inde decimas exegerit, eâ solâ ratione, quia ex vineis omnibus, etiam de novo plantatis, decimæ debeantur, per hanc præscriptionem acquiritur jus universale, quod ad omnes particulares pariter applicatur. Quemadmodum hoc idem dici solet de similibus actibus jurisdictionis, si quispiam jurisdictionem generatim præscriperit, sicuti docuit *Jafon in L. Imperium n. 23. ff. de jurisdictione.* cum jurisdictio præscribatur per actus, qui exercentur, non est dicendum, quod solùm acquiratur jus circa actus gestos, sic enim nihil acquireretur in futurum, sed dicendū est, quod omnes actus ejusdem speciei quasi possidentur. Eademque ratione aliquis Princeps præscribere potest

omnes insulas, quæ in fluvio aliquo exoriuntur.

Quæritur secundò, Si consuetudine introductum sit alicubi, ut decimæ sicuti solvantur ex pratis, aut decimæ oleorum arborum non solvantur ex hortis, accidet autem, ut agri decimales vertantur in prata, aut hortos, num obligatio decimarum in ijs cesset. Respondetur sicuti ad questionem præcedentem; præscriptio immunitatis à decimis cum sit juris stricti, & non extendenda, restringi debet ad eos hortos, & prata, in quibus possessio immunitatis habebat, non autem ad eos referenda. *Suarez*, qui hæc tenet decimales, nunc in prata, & hortos rediguntur; præscriptio, si consuetudo, quibusdam actibus sub generali ratione exercitis ostendi possit, legem præscripta, videlicet, si talis casus de novo acciderit, ut ager v. g. in pratum converteretur, quod eâ ipsâ ratione à decimis immune censeretur, tum jus hujus consuetudinis etiam ad futuros similes casus extenditur. Excipe, nisi eâ ratione Ecclesiæ parochialem nimis gravari contingat, ut supra dixi, vel nisi in fraudem fiat, ut aliquis de industria, sive eo principaliter, hinc, agros redigat in prata, vel hortos, ut Ecclesiæ decimis defraudet.

CAPITULUM V.

Pervenit.

PARAPHRASIS.

Parochiani à Prælati Ecclesiasticis compellendi sunt sub excommunicationis censura, ut etiam de proventus molestantium & piscariarum, item de lana & lana decimas Ecclesijs persolvant.

SUMMARIUM.

1. Monendi, & compellendi sunt Parochiani à Prælati Ecclesiasticis, si in decimis suis negligentes, & inobedientes.

2. De jure communi, etiam de personalis industriae lucris solvenda sunt decima, consuetudo tamen circa has observanda.

1. Notandum primum. Prælati Ecclesiarum incumbit, ut parochianos, si in mora, aut negligentia sunt, moneant, & inobedientes sub excommunicatione compellant, ad solutionem decimarum; nam ad Prælatum, videlicet Episcopum, ratione muneris sui pertinet cura Ecclesiarum, ut earum jura conservet, & imminui vel tolli non patiatur. Videri potest *Gl. in c. 3. de officio Archidiaconi.*

2. Notandum secundum. Spectato communi jure etiam de fœnos, lanâ, & minui ioribus proventibus, imò etiam de molendino, piscatione, venatione, & alijs personalis industriae, decimæ solvendæ sunt. Hac tamen in re consuetudo provinciarum attendi debet, per quam decimæ personales, sive ex lucris personæ provenientes fermè ubique abolitæ sunt, uti docui *lib. 4. tra. 6. c. 1. n. 4.*

CAPITULUM VI.

Nuncios.

PARAPHRASIS.

Mandat Alexander III. Vintoniensis Episcopo, ut parochianos, seu diœcesanos de apibus (videlicet fructu ex apibus collecto, id est, melle & cerâ) & de omni fructu decimas solvere per censuram Ecclesiasticam compellat. Vide, quæ dixi *in c. procedente*, & Concilium Tridentinum *sess. 25. c. 12. de reformatione.*

CAPITULUM VII.

Cùm homines.

PARAPHRASIS.

Incolæ de Hortona, qui de frugibus novem sibi retentis partibus, decimam parochiæ sine diminutione solvere debe-

bant, priusquam id facerent, servis & mercenarijs suis totius anni mercedem ex frugibus non decimatis solvebant, ex residuo autem decimam partem Ecclesiæ dabant. Hoc intellecto mandat Alexander III. ut de fructibus collectis decimam partem mox solvant, atque de subtractis Ecclesiæ fructibus dignam satisfactionem præsentent.

SUMMARIUM.

1. Decima prædiales solvenda sunt, non deductis expensis.
2. Transeunt ad quemcumque possessorem cum hoc onere fructus indecimati.
3. Qui in mora est solvendarum decimarum, si ea propterea pereant, ad satisfactionem parochi præstandam obligatur.

1. Notandum primum. Decimæ prædiales solvendæ sunt non deductis impendijs. Ita etiam habetur *in c. non est 22. c. tua 26. eodem tit. & explicavi in eodem tract. c. c. 2. n. 4.*

2. Notandum secundum. Postquam fructus à solo separati sunt, decima pars ad Ecclesiam spectat. Hinc sequitur primò. Quòd fructus indecimati ad quemvis possessorem cum hoc onere transeant, uti docet *S. Thom. 2. 2. q. 87. c. 4. ad 2. & explicavi latè cit. c. 2. n. 4.* Vide etiam *Rebuffum de decimis q. 12.* ubi ostendit, monitione opus non esse, nisi eo fine, ut censura propter contumaciam, moroso debitori inferri possit juxta *c. 5. hoc tit.* alioquin verò collectis frugibus statim paratus esse debet colonus ad decimæ præstationem.

3. Sequitur secundò. Si colonus in solvendi mora sit, & obeam decimæ auferantur, vel pereant, quòd satisfactionem præstare debeat parochi *l. cum res 47. §. ult. ff. de legatis primò.* ubi distinguunt Doctores, an nihilominus res peritura fuisset apud creditorem, si solutio in tempore facta fuisset, nec ne. Quòd si colonus obtulit parochi, vel eum monuit, ut reciperet, isque accipere